

MESTNA OBČINA KRANJ

Župan

Slovenski trg 1, 4000 Kranj

- T: 04 237 31 01
- F: 04 237 31 06
- E: mok@kranj.si
- S: www.kranj.si

Številka: 122-2/2015-18 (47/04)

Datum: 9.11.2015

SVET MESTNE OBČINE KRANJ

ZADEVA: Odgovor na svetniško vprašanje

Na 10. seji Sveta Mestne občine Kranj, dne 21.10.2015 je svetnica Sanda Nikolić postavila naslednje vprašanje:

V medijih je pred kratkim zasledila članek, ki se sklicuje na statistične podatke o uporabi drog med mladimi. V svetniški skupini SMC so bili rahlo presenečeni, da se Kranj po številu uporabnikov drog na prebivalca uvršča na drugo mesto v Sloveniji, takoj za Izolo. Zanimalo jo je, kakšne so aktivnosti Mestne občine Kranj na tem področju, kako deluje skupina LAS in Sosvet za varnost, kakšni so bili dosedanji ukrepi, kakšni ukrepi bodo v prihodnje, da se to razmerje spremeni v korist Kranja, kako lahko tudi svetniki pomagajo.

Odgovor:

Za odraščajoče otroke in mladino lahko največ naredimo s preventivo. V MOK smo tako leta 1999 ustanovili Lokalno akcijsko skupino za preprečevanje zlorabe drog (LAS). Sestavljena je iz predstavnikov sociale, zdravstva, policije, mladine, krajevnih skupnosti, vrtcev, osnovnih šol in srednjih šol ter predstavnika MOK. LAS se loteva vseh vrst odvisnosti in v sodelovanju z vrtci, osnovnimi in srednjimi šolami organizira tudi preventivne delavnice za ozaveščanje o škodljivosti drog med mladimi. Ker za odraščajoče lahko največ naredimo prav s preventivo, LAS večino sredstev nameni prav za sofinanciranje preventivnih programov v vrtcih (predavanja za starše), osnovnih šolah (delavnice za učence in predavanja za starše) in srednjih šolah (delavnice za dijake), za kar namenja 11.600€. Vrtci so v šolskem letu 2014/15 izvedli 9 predavanj za starše (16 ur), osnovne šole 87 delavnic za učence (156 ur) in 10 predavanj za starše (20 ur) ter srednje šole 65 delavnic za dijake (118 ur). V šolskem letu 2015/16 pa bodo vrtci izvedli 11 predavanj za starše (21 ur), osnovne šole 95 delavnic za učence (159 ur, od tega na temo: alkoholne problematike 28 šolskih ur; nelegalne in legalne droge 22 šolskih ur; zasvojenost od računalnika 45 šolskih ur, nasilje med vrstniki 38 šolskih ur; motnje hranjenja 10 šolskih ur) in 10 predavanj za starše (20 ur) ter srednje šole 65 delavnic za dijake (117 ur, od tega na temo: alkoholne problematike 32 ur, nelegalne in legalne droge 38 ur, zasvojenost od računalnika 23 ur, nasilje med vrstniki 20 ur ter motnje hranjenja 4 ure). Narejena je bila tudi ocena poročil o opravljenih programih izvajalcev izbranih na javnem pozivu za šolsko leto 2014/15. Ocena je pokazala, da so učenci, dijaki, starši in šola z izvedenimi predavanji in delavnicami zelo zadovoljni, saj so ocene visoke, pri tem so dijaki srednjih šol ocenili delavnice s povprečno oceno 4,0 (to je bila najnižja ocena), osnovne šole pa so ocenile uporabnost delavnic in predavanj s povprečno oceno 5 (to je bila najvišja ocena). Navedene preventivne programe pa izvajajo različni izvajalci po izboru šole. Pri tem pa se pogosto poraja vprašanje, kaj je dober preventivni program. Trenutno v Sloveniji še nimamo standardov kakovosti preventivnih programov na področju drog, ki pa so s strani Nacionalnega inštituta za javno zdravje trenutno v pripravi. Izkušnje iz tujine namreč kažejo, da so preventivni programi v kombinaciji z uporabo standardov bolj učinkoviti, trajnejši in dostopnejši. Z uporabo standardov v praksi se pričakuje, da se bo izboljšalo preventivno delo, učinkovitost financiranja, zmanjšala pa se bi verjetnost za izvajanje neučinkovitih programov. LAS bo tako pri pripravi standardov kakovosti preventivnih programov sodelovala s svojim znanjem in potrebnimi mnenji.

Poleg tega na področju socialnega varstva, za področje problematike odvisnosti od drog, MOK sofinancira tudi program Centra za pomoč, terapijo in socialno rehabilitacijo zasvojenih in program Reintegracijskega centra, izvajanje obeh je prevzel Center za socialno delo Kranj. Navedena programa je MOK, v skladu z Odlokom o zagotavljanju socialno varstvenih dejavnosti v MOK, spoznala kot pomembna programa za občino.

Center za pomoč, terapijo in socialno rehabilitacijo zasvojenih izvaja dva programa, in sicer program Labirint (sprejemna in dnevna oblika obravnave) in program Katapult (stanovanjska skupina). Programa, ki se izvajata v objektu na Sejmišču 4, imata: sprejemni center (namenjen je uporabnikom, ki so še v fazi zasvojenosti, ponudi se jim možnost razgovora, pomoč pri reševanju aktualnih težav,..., povprečno št. obravnavanih je bilo v letu 2014 31 na mesec); dnevni center (dnevna oblika obravnave, svetovalna terapevtska obravnava, skupina za starše, preventivne dejavnosti, družbeno koristna dela, povprečno št. obravnavanih je bilo v letu 2014 37 na mesec); stanovanjska skupina je nadgradnja programa Labirint (ima bivalni del, uporabniki so nastanjeni 24 ur dnevno do šest mesecev z možnostjo podaljšanja in izven bivalni del, ki traja cca eno leto in ima individualne in skupinske obravnave, povprečno št. obravnavanih je bilo v letu 2014 14 na mesec). Center za pomoč, terapijo in socialno rehabilitacijo zasvojenih poleg navedenega izvaja tudi preventivne programe. Na podlagi preventivnih delavnic Center opaža, da se starši prej odločajo za reševanje problematike zasvojenosti in tudi prej zaznajo situacije v katerih se njihovi otroci soočajo z uporabo ali zlorabo drog. Predvidevajo, da je osveščanje in informiranje staršev mladoletnikov boljše, saj zaznavajo vedno večje število svetovanj in obravnav mladoletnikov in njihovih staršev.

Reintegracijski center izvaja program v prostorih Fundacije Vincenca Drakslerja v Pristavi v Trziču. Program predstavlja veliko pridobitev za ljudi, ki so želeli ponovno svobodno zaživeti in se vključiti nazaj v družbo. V letu 2014 je bilo 7 nastanjenih uporabnikov v bivalnem delu v povprečju na mesec (v celem letu je bilo nastanjenih 22 različnih uporabnikov) in 28 uporabnikov vključenih v program izven bivalnega dela.

Nadalje je MOK sofinancirala tudi Fundacijo Vincenca Drakslerja za odvisnike so.p. Fundacija je namreč pridobila evropska sredstva za projekt Omamljen.si (v tem okviru se med drugim spodbuja tudi dostop do usposabljanja in zaposlovanja ranljivim osebam med njimi tudi odvisnikom, ki so vključeni v programe zdravljenja odvisnosti oziroma od njihove vključenosti v programe še ni preteklo več kot 2 leti).

Naj omenimo, da se za občane MOK v kratkem poleg že vsega zgoraj navedenega, predvideva tudi družabni večer na temo »Služba ali družina«. Navedeni družabni večer se izvaja v okviru vseslovenskega družbeno odgovornega programa Ne-odvisen.si, ki ozavešča o različnih platih zasvojenosti. Povemo naj, da je bil podoben dogodek, v okviru programa Ne-odvisen.si, izveden že na OŠ Orehek spomladi letošnjega leta in je bil zelo dobro sprejet. Leta 2011 je MOK, v okviru programa Ne-odvisen.si, organizirala v dopoldanskem času preventivno prireditev, ki so se jo udeležili vsi učenci osnovnih šol MOK, zvečer pa je sledil še zelo dobro obiskan družabni večer »Nariši nov dan«, ki je bil namenjen staršem in vsem drugim.

Problematika odvisnosti od drog se vsekakor prepleta na več področjih.

V Zdravstvenem domu Kranj tako deluje Center za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od nedovoljenih drog (v nadaljevanju Center). Center se financira iz sredstev ZZZS, MOK za navedeni Center (metadonsko ambulanto) ne zagotavlja sredstev v svojem proračunu. Na Centru je bilo od začetka njegovega delovanja do konca leta 2014 registriranih skupno 644 uporabnikov programa. Center deluje v Kranju, ambulanta za razdeljevanje metadona in druge substitucijske terapije je tudi na Jesenicah. V substitucijski program v Kranju je bilo ob koncu leta 2014 vključenih 215 pacientov, od tega 158 na terapiji z metadonom, 32 pacientov na substitucijski terapiji z buprenorfinom in 25 pacientov na terapiji z dolgo delujočim morfinom. V Center se je v letu 2014 na novo vključilo 7 pacientov, ki so imeli težave zaradi odvisnosti od nedovoljenih drog, kar je enako število kot v letu 2013. V letu 2014 je 12 odvisnikov nadaljevalo zdravljenje z vključitvijo v druge programe (terapevtske skupnosti, na detoksikacijo v Center za detoksikacijo Ljubljana), 4 odvisniki so odšli v zapor, kar je bistveno manj kot preteklo leto, umrla sta 2 pacienta. V Centru se ukvarjajo z obravnavo odvisnikov od nedovoljenih drog zdravstveni delavci različnih specialnosti: psihiater, klinični psiholog, dva zdravnika specialista splošne oz. družinske medicine, dva diplomirana zdravstvenika in medicinska sestra. V januarju

2014 se je Center preselili v prepotrebne večje prostore v pritličju Zdravstvenega doma Kranj, kar jim omogoča bolj kakovostno delo, pacienti pa se manj zadržujejo pred centrom.

V Kranju od leta 2007 dalje prihaja tudi program, ki ga izvaja Stigma. Stigma izvaja terensko delo v kombiju, s katerim se prilagajajo potrebam uporabnikov. Uporabnikom nudijo različne informacije, svetovanje in pomoč pri urejanju socialnih in zdravstvenih težav, izdaja sterilnih igel in drugega pribora za injiciranje, organizirano imajo tudi zbiranje rabljenega pribora. V letu 2014 so imeli 111 uporabnikov, izdali so 22.404 kompletov sterilnega pribora. Problem nastane pri lokaciji, ki se po potrebi zato tudi spreminja.

Zelo aktivno na področju prepovedanih drog deluje tudi Policijska postaja Kranj. S področja prepovedanih drog so v letu 2014 obravnavali 138 kaznivih dejanj. V teh primerih je šlo za preprodajo prepovedanih drog dilerjev, drugim uživalcem in za sajenje sadik konoplje z namenom nadaljnje preprodaje. Od teh je v desetih primerih šlo za kaznivo dejanje omogočanja uživanja prepovedanih drog. Poleg kaznivih dejanj so v letu 2014 obravnavali še 46 prekrškov po Zakonu o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami. V teh primerih gre za manjše količine prepovedane droge za odmerke za enkratno lastno uporabo odvisnika (predvsem konoplja, heroin, kokain ...). Pri nadzoru cestnega prometa je bilo zaradi prepovedanih drog odrejenih 27 strokovnih pregledov. 9 jih je bilo pozitivnih, 3 vozniki pa so strokovni pregled odklonilo. Policijska postaja Kranj v letošnjem letu nadaljuje s poostrenimi nadzori v okviru rednega dela in s planiranjem poostrenih nadzorov ter je usmerjen tudi na preventivno delovanje v okviru predavanj po šolah. Kranjska policija je skupaj z LAS-om tudi pripravila plakat s katerim se želi odvrniti otroke in mladostnike stran od drog. Plakat opozarja, naj mladi ne posegajo po drogah in naj ne tvegajo socialne izključenosti in jih spodbuja, naj raje izberejo zdravo življenje in igro, na drugi strani pa poudarja, da je varnost skupna dobrina in da s partnerskim sodelovanjem lahko soustvarjamo še bolj ugodne varnostne razmere.

Tudi Nacionalni inštitut za javno zdravje, območna enota Kranj aktivno deluje na tem področju. Tako izvaja številne preventivne aktivnosti. V letu 2014 smo največ aktivnosti usmerili v področje alkohola in nosečnosti. V okviru istoimenskega projekta, so izvedli izobraževanje za zdravstvene in druge strokovne delavce, za preprečevanje/zmanjševanje pitja in popivanja med mladimi so ob Tednu mladih v Kranju Klubu študentov Kranj posredovali izjavo in promocijsko gradivo (plakate Biti trezen ne pomeni biti brezvezen) ter izvajali aktivnosti za promocijo maturantske parade brez alkohola, delavnice na temo Razumevanje alkohola za učence OŠ Helena Puhar (24.1.) in za dijake 2. l. Gimnazije Franceta Prešerna Kranj. V septembru je potekalo izobraževanje na temo Duševno zdravje (depresija, alkoholizem in samomorilnost) za strokovne svetovalce območne enote Zavoda za zaposlovanje Kranj, v oktobru pa tudi strokovno srečanje Interdisciplinarni pristop k prepoznavi in obravnavi tveganega in škodljivega pitja alkohola za zdravstvene delavce in delavce CSD-jev z območja Gorenjske. Ob pričetku tako spomladanskega kot jesenskih delov akcije »0,0 šofer – trezna odločitev« so informacijo objavili na spletni strani NIJZ ter o akciji obvestili srednje šole in medije. V mesecu novembru so na Martinovo v sodelovanju s policijsko postajo Kranj in OŠ Predoslje izvedli akcijo »Otroci za varnost v prometu« za osveščanje udeležencev v prometu o nezdružljivosti pitja alkohola in udeležbe v prometu.

Poleg navedenega pa Nacionalni inštitut za javno zdravje trenutno dela na dveh velikih nalogah na področju drog, in sicer pri pripravi standardov kakovosti preventivnih programov na področju drog v Sloveniji, kot je zgoraj že omenjeno, ter sistemu za zgodnje opozarjanje na pojav novih psihoaktivnih snovi. V preteklosti so bile najpogostejše droge heroin, kokain, amfiteini. Danes je situacija precej drugačna, na območju EU se vsak teden zabeleži dve novi psihoaktivni snovi, v lanskem letu pa je bilo odkritih več kot 100 novih psihoaktivnih snovi, v zadnji letih pa okrog 450. Gre za droge, ki so narejene z razlogom, da posnemajo učinke prepovedanih drog, niso pa prepovedane. Npr. na spletnih straneh se nove psihoaktivne snovi prodajajo kot dišave, kopalne soli, raziskovalne kemikalije, gnojila za rastline. Problem novih psihoaktivnih snovi je, da se ne ve kako so sestavljene, kako učinkujejo, v kakšnem odmerku lahko povzročajo alergijske reakcije ali celo smrt. Leta 2013 je Ministrstvo za zdravje v sodelovanju z Ministrstvom za notranje zadeve predlagalo uvrstitev 48. Novih psihoaktivnih snovi v Uredbo o razvrstitvi prepovedanih drog, v letu 2014 jih je bilo 9, v letošnjem letu jih pričakujejo 40.

Tudi vrtci, osnovne šole in srednje šole v MOK se s problematiko prepovedanih drog aktivno spoprijemajo na preventivnem področju, kjer za ta namen izvajajo številne preventivne aktivnosti, za katere namenijo lastna sredstva in sredstva MOK.

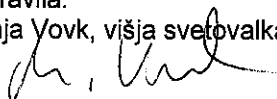
Dne 2.11.2015 je bil ustanovljen tudi Sosvet za varnost Mestne občine Kranj. Opravljala bo naloge, ki so usmerjene k zagotavljanju večje varnosti občanov, spodbujanju in vplivanju občanov na varnostno organiziranje, aktivnemu spremljanju, preprečevanju in odpravljanju različnih asocialnih pojavnosti ter skrbi za razvijanje, uveljavljanje in zagotavljanje navodil in predpisov ter posledično v zvezi s tem izvajanju ukrepov, ki prispevajo k večji varnosti, osveščenosti, medsebojni povezanosti ter pomoči.

V strokovni službi MOK smo mnenja, da imamo programov, ki skrbijo za kurativo, zdravljenje odvisnikov dovolj. Največ v boju proti zasvojenosti lahko naredimo na preventivnem področju, z dobrimi preventivnimi programi, ki dosežejo čim večje število ciljne populacije. Pri tem menimo, da ko bodo sprejeti standardi kakovosti preventivnih programov na področju drog v Sloveniji, bo preventiva v vrtcih in šolah lahko še učinkovitejša in ji bomo morali dati še večji pomen, tudi z večjim sofinanciranjem s strani MOK kot je trenutno. V strokovni službi MOK bomo LAS-u in Sosvetu za varnost predlagali, da na eni izmed svojih sej govorita o ukrepih, ki so v prihodnje potrebni za zmanjšanje zasvojenosti med mladimi.

Visoka številka uporabnikov v Kranju pa je posledica tudi dejstva, da je Kranj kot središče Gorenjske ena redkih, v določenih programih in ukrepih pa celo edina občina na Gorenjskem, ki se s problematiko prepovedanih drog in odvisnosti sooča in tudi aktivno spopada. Svetniki lahko pomagata s tem, da podpirate programe MOK, ki stremijo k večji osveščenosti občanov glede nevarnosti drog kot tudi vse kurativne programe, ki se financirajo iz proračuna MOK. Svetniki lahko pripomorete tudi s svojimi predlogi, kako bi stanje lahko še izboljšali ter z udeleževanjem preventivnih in osveščevalnih akcij.

Pripravila:

Manja Yovk, višja svetovalka

Daša Meglič

vodja Urada za družbene dejavnosti

Boris Vehovec
PODŽUPAN

